

ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ใน
ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี *

Success in Implementation of Disease Free Child Care Center under
the Local Administrative Organization in Pathumthani Province *

กาญจนาวรรณ บัวจันทร์, ส.ม. (การจัดการบริการสาธารณสุข) **

Karnjanawan Buachan, M.P.H. (Public Health Services Management) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสม เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ประชากรเป็นตัวแทนคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 56 คน และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก 113 คน รวมจำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .95 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2557 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด 2) ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของตัวแทนคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 44.65 3) การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, $SD = .89$) และ 4) รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด ปัจจัยสนับสนุนด้านแรงจูงใจ และความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรระดับความสำเร็จ ได้ถูกต้องร้อยละ 85.80

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติและกระตุ้นให้ปฏิบัติตามนโยบายในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

คำสำคัญ : ความสำเร็จ ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการบริการสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** มหบัณฑิตสาขาการจัดการบริการสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

This mixed methods research aimed to examine the success in implementation of disease free child care center. Population were 169 representatives worked under the local administrative organization in Pathumthani province, consisted of 56 chief executives of the local administrative organization and 113 heads of child care center. Research instruments composed of a questionnaire with the reliability of .95 and an in-depth interview guide. Data were collected from January to June, 2014. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, logistic regression analysis, and content analysis.

The results revealed that: 1) the overall score of supporting factors for disease free child care center was between a moderate and highest level; 2) 44.65% of the representatives had score of knowledge concerning implementation of disease free child care center at a good level; 3) the overall score of child care center participation was at a high level ($\bar{X}$ = 3.88, SD = .89); and 4) the factors statistically significantly related to the success in implementation of disease free child care center consisted of administrative characteristics, motivation, and knowledge concerning implementation of disease free child care center ($p < .05$), which jointly explain the variance of success level by 85.80%.

This study suggested that administrators should continuously promote and enhance knowledge concerning implementation of disease free child care center for personnel. In addition, they should encourage and participate in implementation of disease free child care center. Finally, motivating personnel to follow child care center policies should be promoted.

Keywords : Success, Disease free child care center, The local administrative organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันพบว่าผู้ปกครองนำบุตรหลานมาฝากไว้กับศูนย์เด็กเล็กเป็นจำนวนมาก ปัญหาส่วนหนึ่งเนื่องจากในอดีต ครอบครัวไทยเป็นลักษณะครอบครัวที่มีคนหลายรุ่นอยู่รวมกัน และเด็ก ๆ ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัว แต่ในปัจจุบัน สังคมไทยเปลี่ยนเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว อยู่กันเฉพาะบิดา มารดา และบุตร อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจที่ทำให้ทั้งบิดาและมารดาต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ทำให้บิดา มารดาจำนวนมากไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องนำบุตรไปฝากเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็ก (กุศลสุนทรธาดา และจิตตินันท์ เชเชคุปต์, 2544) จากข้อมูล

ประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุทั่วราชอาณาจักร พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนเกือบ 4 ล้านคน และเกือบร้อยละ 50 ของเด็กกลุ่มนี้ ผู้ปกครองจะนำไปฝากเลี้ยงในศูนย์เด็กเล็กหรือให้เข้าโรงเรียนอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน ดังนั้น ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลจึงเป็นสถานที่ที่เด็กอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เชื้อโรคสามารถแพร่กระจายและติดต่อกันได้ง่ายเมื่อมีเด็กป่วย และเนื่องจากเด็กเล็กมีภูมิคุ้มกันต่ำ จึงมีโอกาสป่วยได้บ่อย (สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2554) โดยโรคที่พบบ่อยได้แก่ โรคติดต่อในทางเดินหายใจ โรคมือ เท้า ปาก โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน

และโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่น คางทูม สุกใส หัด ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและสุขภาพโดยรวมของเด็ก การระบาดของโรคอาจทำให้ต้องปิดศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียน เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ผู้ปกครองต้องหยุดงานเพื่อดูแลเด็กที่บ้าน ทำให้ขาดรายได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน โดยมีสาระสำคัญคือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 ก็มีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยกล่าวว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายการศึกษา ต้องสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัยแก่เด็กและเยาวชน ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้น การดำเนินการป้องกันการควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยลดการเกิดและการแพร่กระจายของโรคติดต่อ โดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาให้ศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยจากโรคต่างๆ เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์เด็กเล็ก อีกทั้งยังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการดูแลและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุด

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เริ่มดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบในปี 2546 และได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินศูนย์เด็กเล็กร่วมกับหลายหน่วยงาน

ได้แก่ ศูนย์อนามัย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งได้มีการอบรมผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็กที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกรมอนามัย โดยเน้นในเรื่องการเลี้ยงดูเด็กให้มีความสมบูรณ์ทางกาย จิต สังคม และสติปัญญา สภาพแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย ส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการอย่างเหมาะสม สำหรับกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้เห็นความสำคัญของเด็กในศูนย์เด็กเล็ก จึงดำเนินการสานต่อ เชื่อมโยงในเรื่องการเฝ้าระวังโรค การป้องกัน ควบคุมโรคไม่ให้เกิดการแพร่กระจาย และลดการป่วยของเด็ก โดยได้ทำการศึกษาพัฒนารูปแบบการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อเชื้อเย็บปล้นระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก และโรคอุจจาระร่วงเย็บปล้น ในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียน ซึ่งการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กเปรียบเสมือนปราการสำคัญที่จะช่วยลดการติดเชื้อที่อาจเกิดขึ้นในเด็ก (บงกช เชื้อชาญยนต์, 2551) กรมควบคุมโรคจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กขึ้น เพื่อให้สามารถช่วยเสริมสร้างคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากบิดา มารดา ผู้ปกครองอีกด้วย

ในอดีต การป้องกัน ควบคุมโรคให้มีประสิทธิภาพนั้น เป็นบทบาทที่สำคัญของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรด้านสาธารณสุขแล้ว สิ่งที่ทำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนางานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กให้เป็นอย่างดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เมื่อเกิดการระบาดของโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จได้ เกิดจากความตระหนักและความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วนและทุกระดับ ทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง และครูผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง รวมทั้งจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์เด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เป็น

ผู้สนับสนุนความรู้ วิธีการในการดำเนินงาน เพื่อให้ได้รับการรับรองเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

ศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 113 แห่ง ได้ดำเนินการขอรับการประเมินเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปี 2557 โดยในช่วงปีแรกๆ พบว่าศูนย์เด็กเล็กบางแห่งไม่ผ่านเกณฑ์ และบางแห่งไม่ขอรับการประเมินเนื่องจากปัญหาต่างๆ โดยกรมควบคุมโรค กำหนดว่าศูนย์เด็กเล็กต้องผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคครบทุกแห่งภายในปี 2556 ซึ่งศูนย์เด็กเล็กของจังหวัดปทุมธานียังไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนด รวมถึงปัญหาเรื่องโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก ที่พบว่าศูนย์เด็กเล็กแจ้งเหตุการณั้ล่าช้า บางศูนย์แจ้งเมื่อผู้ป่วยไปรับการรักษาแล้ว หรือแจ้งเมื่อพบผู้ป่วยรายอื่นต่อไป และบางศูนย์ไม่มีการแจ้งเหตุการณั้เมื่อมีการระบาดของโรค ทำให้การระบาดแพร่อย่างรวดเร็ว เนื่องจากไม่สามารถควบคุมการระบาดได้ทันเวลา

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก จึงได้ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านภาวะ

ผู้นำในการจัดการองค์กร ด้านการสื่อสาร ด้านแรงจูงใจ ด้านความตระหนัก และด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และการมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการเกิดระบบการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็กดังกล่าว รวมทั้งทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการผ่านการประเมินเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อของศูนย์เด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

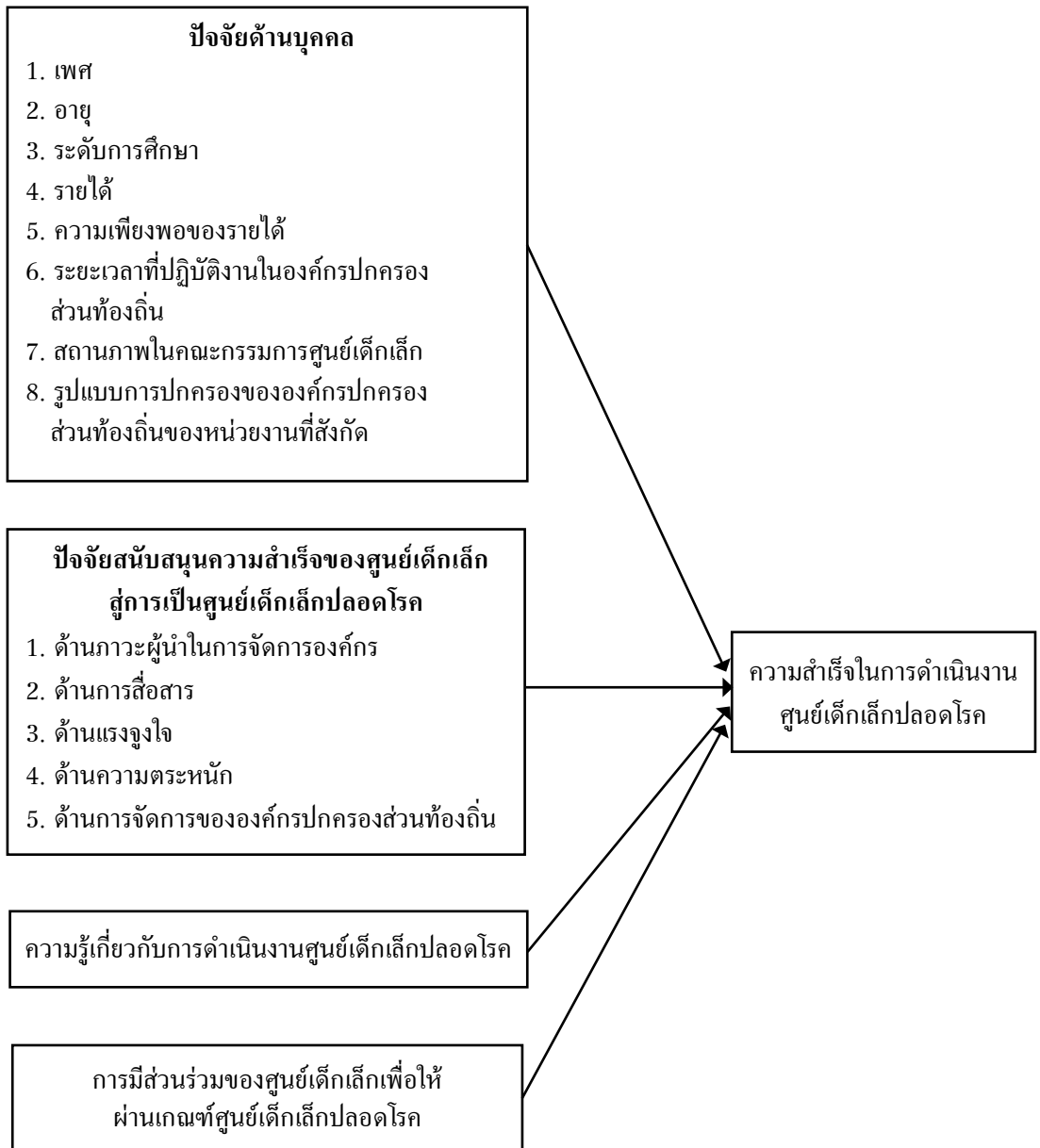
1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ของศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ของศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสม (mixed methods research) ทำการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional survey) โดยวิธีการสำรวจเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (descriptive study) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยงานวิจัยได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นตัวแทนคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 56 คน และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 113 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 169 คน โดยการวิจัยครั้งนี้ศึกษาประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กตอบ แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานภาพในคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก และรูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด จำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

2. ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็ก ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร ด้านการสื่อสาร ด้านแรงจูงใจ ด้านความตระหนัก และด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1-5 ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ส่วนเกณฑ์การแปลผลคะแนนนั้นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีปัจจัยสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) มีปัจจัยสนับสนุนในระดับน้อย (1.50-2.49

คะแนน) มีปัจจัยสนับสนุนในระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) มีปัจจัยสนับสนุนในระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) และมีปัจจัยสนับสนุนในระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน)

3. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบให้เลือกตอบว่า ถูก หรือ ผิด เกณฑ์การให้คะแนนคือ ถ้าตอบว่า ถูก จะได้ 1 คะแนน และถ้าตอบว่า ผิด จะได้ 0 คะแนน ส่วนเกณฑ์การแปลผลคะแนนนั้นแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีความรู้ในระดับน้อย (0-5 คะแนน) มีความรู้ในระดับปานกลาง (6-7 คะแนน) มีความรู้ในระดับดี (8-9 คะแนน) และมีความรู้ในระดับดีมาก (10 คะแนน)

4. การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย จำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากคะแนน 1-5 ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ส่วนเกณฑ์การแปลผลคะแนนนั้นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด (1.00-1.49 คะแนน) มีส่วนร่วมในระดับน้อย (1.50-2.49 คะแนน) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (2.50-3.49 คะแนน) มีส่วนร่วมในระดับมาก (3.50-4.49 คะแนน) และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด (4.50-5.00 คะแนน)

5. ปัญหา อุปสรรค และเงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นจากมุมมองหรือประสบการณ์ของตนเองในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย

ส่วนที่ 2 เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guide) ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก 2) แนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย ตามข้อกำหนดของศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย และ 3) ประเด็นที่น่าสนใจที่รวบรวมและปรากฏในการศึกษาเชิงปริมาณจากการทบทวน

วรรณกรรม เช่น ปัจจัยหรือโอกาสที่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก

2. เครื่องบันทึกเสียง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เพื่อแสดงถึงความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย จากการประเมินศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 113 แห่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2557 โดยใช้แบบประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดภัยของกรมควบคุมโรค ทั้งนี้ ผลการประเมินคือ ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยใช้สูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับตัวแทนคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี จำนวน 24 แห่ง ประกอบด้วยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 คน และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 24 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นในส่วนปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย ด้วยวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .95 ด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร เท่ากับ .87 ด้านการสื่อสาร เท่ากับ .90 ด้านแรงจูงใจ เท่ากับ .93 ด้านความตระหนัก เท่ากับ .91 และด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เท่ากับ .90 หาค่าความเชื่อมั่นในส่วนการมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย ด้วยวิธีการของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .95 และหาค่าความเชื่อมั่นในส่วนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย ด้วยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR-20) ได้ค่าเท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการพิทักษ์สิทธิ์ มีการชี้แจงถึงสิทธิ์ในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการ 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลที่ออกโดยคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมทั้งเอกสารคำชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย ทางไปรษณีย์ไปยังศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 แห่ง โดยกำหนดวันในการส่งแบบสอบถามกลับ

1.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ โดยนำแบบสอบถามและหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลที่ออกโดยคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พร้อมทั้งเอกสารคำชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย ไปให้นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 56 คน และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 103 คน โดยกำหนดวันและเวลาในการรับแบบสอบถามกลับ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อค้นหาข้อมูลเชิงลึกในประเด็นที่ต้องการ และสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ซึ่งได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 11 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

2.2 ประสานงานกับผู้รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ รายละเอียด และขั้นตอนการดำเนินการ

2.3 นัดหมายวันและเวลากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งเลือกสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยพิจารณาจากความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นหลัก

2.4 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนละประมาณ 30 นาที โดยมีการบันทึกเสียงร่วมด้วย

ทั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลปัจจัยด้านบุคคล วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็ก ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และข้อมูลการมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค วิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่และร้อยละ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็ก ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และการมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็ก เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และการพยากรณ์ตัวแปรตาม วิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ทั้งนี้ ได้รับแบบสอบถามกลับจากนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 46 ฉบับ และจากหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 113 ฉบับ รวมจำนวนทั้งสิ้น 159 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.08

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านบุคคลของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.10 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.73 โดยมีอายุเฉลี่ย 41.53 ปี ($SD = 8.35$) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.40 มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-15,000 บาทต่อเดือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.65 ความเพียงพอของรายได้

ครึ่งหนึ่งมีรายได้พอใช้ ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 50.94 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในช่วง 6-10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.71 โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 7.33 ปี ($SD = 3.63$) สถานภาพในคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 71.07 และรูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด พบว่าเป็นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.05

2. ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็ก ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่านายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กมีภาวะผู้นำในการจัดการองค์กรในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD = .41$) มีการสื่อสารในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = .54$) มีแรงจูงใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $SD = .46$) มีความตระหนักในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .55$) และมีการจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, $SD = .59$)

3. ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่านายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กมีความรู้ในระดับดี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.65 รองลงมาคือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.62

4. การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่าศูนย์เด็กเล็กฯ มีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, $SD = .89$)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็ก ผู้การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และการมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่ารูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด ปัจจัยสนับสนุนด้านแรงจูงใจ และความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กสู่การเป็น ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และการมีส่วนร่วม ของศูนย์เด็กเล็กฯ กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ของศูนย์เด็กเล็ก ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี (N = 159)

ตัวแปร	B	p	Exp (B)	95% CI
ปัจจัยด้านบุคคล				
เพศ (หญิง)	1.177	.392	3.246	.855-11.789
อายุ	.397	.351	.382	.036-6.220
ระดับการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี				referent
ปริญญาตรี	-.431	.510	.650	.631-2.528
ปริญญาโท	.495	.657	1.640	.069-20.869
สูงกว่าปริญญาโท	-1.509	.699	1.510	.029-5.312
รายได้	.674	.344	1.961	.823-4.768
ความเพียงพอของรายได้				
พอใช้ เหลือเก็บ				referent
พอใช้ ไม่มีหนี้สิน	-.018	.961	.983	.035-15.280
ไม่พอใช้ ไม่มีหนี้สิน	.839	.436	.741	.236-6.821
ไม่พอใช้ มีหนี้สิน	.418	.645	1.519	.476-3.212
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.198	.677	.672	.529-3.578
สถานภาพในคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก (หัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก)	-1.878	.165	.153	.046-2.102
รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด				
เทศบาลนคร				referent
เทศบาลเมือง	1.277	.373	.435	.230-5.165
เทศบาลตำบล	1.190	.396	.567	.489-3.462
องค์การบริหารส่วนตำบล	-1.565	.030	1.209	1.127-10.263
ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ				
ด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร	.510	.318	1.665	.712-3.952
ด้านการสื่อสาร	-.115	.823	.892	.256-4.116
ด้านแรงจูงใจ	.599	.037	.258	1.387-3.213
ด้านความตระหนัก	-1.461	.060	.232	.127-2.221
ด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	-.641	.132	.527	.811-2.746
ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค	.484	.046	1.622	1.059-16.962
การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค	.303	.441	1.354	.026-10.028

6. การทำนายระดับความสำเร็จในการดำเนินงาน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่ามีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด (politic) ปัจจัยสนับสนุนด้าน

แรงจูงใจ (levelmot) และความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค (levelknow) เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ได้สมการ logistic regression ดังนี้

$$\text{สมการ Log (odds ratio) เท่ากับ } \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_p X_p$$

แทนค่า Log (odds ratio) เท่ากับ 27.932 - 1.565 (politic) + .599 (levelmot) + .484 (levelknow) จากค่า odds ratio หรือ Exp (B) ของรูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด (politic) มีค่า 1.209 โดยค่า B มีค่า -1.565 อธิบายได้ว่า ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของรูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เมื่อเทียบกับเทศบาลนคร ซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิง จะลดลง 1.209 เท่า ส่วนแรงจูงใจ (levelmot) มีค่า .258 โดยค่า B มีค่า .599 อธิบายได้ว่าแรงจูงใจของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก มีโอกาสส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคเพิ่มขึ้น .258 เท่า สำหรับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค (levelknow) มีค่า 1.622 โดยค่า B มีค่า .484 อธิบายได้ว่าความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก มีโอกาสส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคเพิ่มขึ้น 1.622 เท่า และจากการประเมินความเหมาะสมของตัวแบบสมการที่ใช้ในการพยากรณ์โดยรวม พบว่าพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 85.80

7. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร พบว่าผู้บังคับบัญชาให้อิสระในด้านความคิดและการตัดสินใจในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคแก่ผู้ปฏิบัติ เนื่องจากผู้ไปรับนโยบายหรือไปรับทราบเกณฑ์การประเมิน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปฏิบัติ มีบางครั้งที่มีผู้บังคับบัญชาไม่ใส่ใจงานศูนย์เด็กเล็ก ปลดปล่อยให้ผู้ปฏิบัติทำหน้าทีกันเอง ผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นของตนเองเป็นหลัก

ในบางเรื่อง แต่ก็เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานด้านการสื่อสาร ผู้ปฏิบัติได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งปัญหาด้านการสื่อสารคือ ขาดการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ลงสู่ชุมชนและผู้ปกครองเด็ก โดยผู้ปฏิบัติต้องการให้มีการจัดประชุมของหน่วยงานสาธารณสุขในเรื่องที่เกี่ยวกับโรคติดต่อที่เกิดขึ้นภายในศูนย์เด็กเล็ก ด้านแรงจูงใจ พบว่าแรงจูงใจเกิดจากการที่ผู้บังคับบัญชาที่อยู่เหนือขึ้นไปให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค รวมทั้งเกิดจากการสนับสนุนจากผู้ปกครองเด็ก บางแห่งผู้ปฏิบัติเกิดแรงจูงใจจากสถานการณ์จริงที่ศูนย์เด็กเล็กของตนเกิดโรคระบาดในศูนย์ ด้านความตระหนัก พบว่าการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคนั้น เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อศูนย์เด็กเล็กและผู้ปฏิบัติตระหนักถึงปัญหาเมื่อเกิดโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก รวมทั้งตระหนักในความกังวลของผู้ปกครองเมื่อเกิดปัญหาขึ้น ส่วนด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าด้านนี้เป็นปัญหาต่อการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมาก บางแห่งผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานโครงสร้างพื้นฐานมากกว่างานพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ทำให้งบประมาณในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กไม่เพียงพอ อีกทั้งขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังส่งผลต่อการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนางานศูนย์เด็กเล็กด้วย ส่วนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ในการจัดการกับปัญหาเมื่อเกิดโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กนั้น ในช่วงแรกบางศูนย์มีการพึ่งพาเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นหลัก เพราะคิดว่าเป็นงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมองข้ามการบริหารจัดการเรื่องนี้ภายในองค์กร สำหรับ

การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่าศูนย์เด็กเล็กให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีซึ่งจะมีผู้รับผิดชอบหลักที่ต้องเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การสำรวจปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล การประชุมวางแผน การดำเนินงาน ในประเด็นของชุมชนก็เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดการแลกเปลี่ยนกัน และไม่มีการแจ้งปัญหา อุปสรรคให้ชุมชนหรือผู้ปกครองร่วมรับทราบ เนื่องจากผู้ปกครองต้องทำงาน ไม่มีเวลาเข้าร่วมการประชุม

8. ข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของกรมควบคุมโรค ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2557 โดยมีศูนย์เด็กเล็กที่ได้รับการประเมินทั้งสิ้น 113 แห่ง พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 93 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.30 และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.70

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่าปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ได้แก่ รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด ปัจจัยสนับสนุนด้านแรงจูงใจ และความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค โดยผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปพัฒนาหรือปรับปรุง เพื่อให้ส่งผลต่อความสำเร็จของการเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ดังนี้ รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานที่สังกัด ปัจจัยสนับสนุนด้านแรงจูงใจ และความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบและขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลในเรื่องงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เพราะขนาด

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับรายได้ขององค์กรจากการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ของจังหวัดปทุมธานี พบว่ามีปัญหาในเรื่องโครงสร้างอาคาร ห้องน้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ต้องใช้งบประมาณในการบูรณะ ก่อสร้างเป็นอุปสรรคต่อการผ่านการประเมิน แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่ง จึงอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของสุชาติ สมสวนจิต (2547) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าศูนย์เด็กเล็กได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก ทำให้ไม่สามารถพัฒนาส่วนที่ขาดของการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กให้ผ่านเกณฑ์ได้

ส่วนปัจจัยสนับสนุนด้านแรงจูงใจ พบว่าการที่ผู้บริหารให้การสนับสนุน เป็นการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานนโยบายไปใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค บางแห่งขาดแคลนบุคลากร ทำให้บุคลากรทำหน้าที่หลายอย่าง ไม่มีเวลาที่จะศึกษาเกณฑ์การประเมินหรือแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาด้านแรงจูงใจนั้น สิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของกฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์เด็กเล็ก ติดตามการดำเนินงานร่วมบริจาคสื่อ อุปกรณ์ และให้ขวัญกำลังใจครูพี่เลี้ยง การที่ผู้บริหารให้การสนับสนุนจึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติเกิดแรงจูงใจที่จะนำนโยบายไปใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนางานต่อไป และจากสถานการณ์จริงที่ศูนย์เด็กเล็กของตนเกิดโรคระบาด และเกิดการร้องเรียนของผู้ปกครองเด็ก จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนางานด้านการป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นการรักษาชื่อเสียงและให้เกิดการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน จากการศึกษาของเนตรดาว มัชฌิมา (2549) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์

ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูที่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความสำเร็จในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในระดับมาก ทั้งนี้ ย่อมเป็นที่แน่ชัดว่าการที่คนทำงานแล้วประสบผลสำเร็จย่อมเกิดความภาคภูมิใจและได้รับการยกย่องนับถือ ทำให้เกิดพลังผลักดันให้มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จากการวิจัยพบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี ทั้งนี้ ข้อคำถามที่ใช้ประเมินความรู้นั้นเกี่ยวข้องกับเกณฑ์การประเมิน การที่มีความรู้ ความเข้าใจในเกณฑ์การประเมิน ส่งผลต่อการที่จะพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ผ่านเกณฑ์ โดยผู้ประเมินควรชี้แจงเกณฑ์การประเมินให้ผู้รับการประเมินเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง อุปสรรคที่ทำให้ศูนย์เด็กเล็กไม่ผ่านการประเมินคือ ผู้รับการประเมินส่วนหนึ่งไม่เข้าใจเกณฑ์การประเมิน สอดคล้องกับการศึกษาของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2552) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กน่ายุในจังหวัดอยุธยา ลพบุรี กำแพงเพชร อุดรดิตถ์ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ชุมพร และสุราษฎร์ธานี พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กน่ายุระดับดีถึงดีมากคือ การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทราบวัตถุประสงค์และเกณฑ์การประเมิน การที่ผู้บริหารไม่มโนบายและผู้ปฏิบัติไม่มีความรู้เรื่องศูนย์เด็กเล็ก นับเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาสู่ความสำเร็จ ศูนย์เด็กเล็กบางแห่งที่ผู้บริหารขาดการอบรม ทำให้ไม่ทราบเกณฑ์การประเมิน ส่งผลให้ศูนย์เด็กเล็กไม่ต้องการเข้าร่วมโครงการ เพราะขาดความเข้าใจ กล่าวว่าการประเมินแล้วไม่ผ่าน ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคคือ การที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เข้ามาให้ข้อเสนอแนะและคำปรึกษาที่เหมาะสมกับศูนย์เด็กเล็ก

ในส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็ก

นั้น พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความเพียงพอของรายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานภาพในคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้ อธิบายตามลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยเรื่องเพศ ในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคนั้น เพศชายกับเพศหญิงมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยเรื่องอายุ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีรูปแบบและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่ว่ากลุ่มอายุใดก็สามารถดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคได้ใกล้เคียงกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติที่มีอายุมากและผู้ปฏิบัติที่มีอายุน้อย พบว่าทุกคนต้องมาเรียนรู้แนวทางการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคร่วมกัน เนื่องจากเพิ่งเริ่มมีการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในปี 2554 ปัจจัยเรื่องระดับการศึกษา เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีเกณฑ์การประเมินที่เป็นแนวทางเดียวกัน ผู้ปฏิบัติจึงสามารถศึกษาเพื่อทำความเข้าใจได้ สอดคล้องกับการศึกษาของนิพนพร วรรณกุล (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ ปัจจัยเรื่องรายได้ และความเพียงพอของรายได้ แม้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคจะมีรายได้ที่แตกต่างกัน ก็ไม่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค สอดคล้องกับการศึกษาของนิพนพร วรรณกุล (2550) ที่พบว่ารายได้ประจำและรายได้เสริมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เด็กเล็กน่ายุ ปัจจัยเรื่องระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีรูปแบบที่ชัดเจน มีแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ รวมทั้งมีการถ่ายทอดจากผู้ปฏิบัติคนเก่า และปัจจัยเรื่องสถานภาพในคณะกรรมการศูนย์เด็กเล็ก ในการวิจัยครั้งนี้ สถานภาพใน

คณะกรรมการศูนย์เด็กเล็กมี 2 สถานภาพ คือ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากบุคคลทั้ง 2 สถานภาพ เป็นผู้ที่มิชอบทบทวนในการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก และรับรู้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กในทุกขั้นตอนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศิริศิลป์ บุตรจันทร์ (2554) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าสถานภาพที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นในการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกัน

ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของศูนย์เด็กเล็กสู่การเป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร ด้านการสื่อสาร ด้านความตระหนัก และด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้ อธิบายตามลำดับได้ดังนี้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในการจัดการองค์กร เนื่องจากส่วนใหญ่มีการให้อิสระในด้านความคิดและการตัดสินใจในการดำเนินงานแก่ผู้ปฏิบัติ ปัจจัยด้านการสื่อสาร เนื่องจากพบปัญหาในลักษณะคล้ายกันคือ ขาดการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ลงสู่ชุมชนและผู้ปกครองเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของเบญจมาพร อิมเอบ (2552) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ ตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่าผู้นำบางคนไม่ทราบผลการประเมินการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ เนื่องจากบางครั้งขาดการประชุม และขาดการประสานงานในการนำหัวข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาทบทวนในที่ประชุม ไม่มีการสื่อสารต่อไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยด้านความตระหนัก เนื่องจากการเกิดโรคระบาดในศูนย์เด็กเล็กทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น และเห็นความสำคัญของการดำเนินการตามมาตรการการป้องกัน ควบคุมโรค ส่วนปัจจัยด้านการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบปัญหาและมีการจัดการเกี่ยวกับงบประมาณ

ในลักษณะคล้ายกัน

การมีส่วนร่วมของศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของศูนย์เด็กเล็ก ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์เด็กเล็กมีส่วนร่วมเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคโดยรวมในระดับมาก และอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เนื่องจากผู้ปกครองนิยมนำบุตรหลานมาฝากเลี้ยงในศูนย์เด็กเล็กมากขึ้น เมื่อมีเด็กป่วยจะสามารถแพร่เชื้อและติดต่อสู่กันได้ง่าย หากศูนย์เด็กเล็กเห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จะช่วยลดปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กได้

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนบุคลากรในเรื่องการศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในแนวทางการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นในศูนย์เด็กเล็ก และเมื่อผู้ปฏิบัติคนเก่าย้าย ควรให้ผู้ปฏิบัติคนใหม่เข้ารับการอบรม เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนา มีความต่อเนื่อง

1.3 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นผู้นำในการนำนโยบายเกี่ยวกับศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมาปฏิบัติ และให้ความสำคัญกับการพัฒนางานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งควรให้การยอมรับยกย่อง ให้งานวัด เมื่อการดำเนินงานประสบผลสำเร็จซึ่งทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจที่จะพัฒนางานศูนย์เด็กเล็กต่อไป

1.4 จากการที่พบปัญหาเรื่องโครงสร้างอาคารห้องน้ำ ส้วมของครูที่เลี้ยงต่อเด็ก การขาดการอบรมของครูที่เลี้ยง และการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อยในศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งบางปัญหาต้องใช้เวลาและงบประมาณ

จำนวนมาก ผู้ประเมินของระดับจังหวัดจึงควรปรับเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละขนาด โดยคำนึงถึงความสำคัญหลักของการป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กมากกว่า คือ ศูนย์เด็กเล็กสามารถจัดการปัญหาเมื่อมีโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดของศูนย์เด็กเล็กของตนเอง ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ อาจขอรับการอุดหนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากในปีงบประมาณ 2557 กรมควบคุมโรคได้บูรณาการเกณฑ์การประเมินร่วมกับกรมอนามัย โดยใช้เกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลคุณภาพปลอดโรค และขยายเป้าหมายไปในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปีงบประมาณ 2558 อีกด้วย จึงควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลคุณภาพปลอดโรคตามกลไกการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลของภาคเอกชน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเป็นศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลคุณภาพปลอดโรค โดยศึกษาในระดับผู้ปฏิบัติ ครูพี่เลี้ยง

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2552). คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กฤษณา สวัสดิ์ชัย. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- กุศล สุนทรธาดา, และจิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2544). รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย: กรณีพินิจศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิพนธ์พร วรมงคล. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เนตรดาว มัชฌิมา. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บงกช เชื้อชาญยนต์. (2551). รูปแบบการลดโรคติดต่อเฉียบพลันระบบหายใจในศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดสงขลา. วารสารกรมควบคุมโรค, 34, 47-52.
- เบญจมาพร อิมเอบ. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กน่ายุ ตำบลโป่งแพร่ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริศิลป์ บุตรจันทร์. (2554). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับการดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2554). แนวทางการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุชาดา สมสวนจิต. (2547). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและปัจจัยในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.
